

AUTHENTIEKE DORPEN

Elk dorp heeft zijn eigen identiteit en verhaal. Een bezoek is zeker de moeite waard. Wandel door het authentieke centrum, bewonder de monumenten en breng een bezoek aan het plaatselijke café. De inwoners vertellen je graag, met trots, over hún dorp.

EANJUM

Anjum
De geboorteplaats van jeugdboekenschrijver Sibe van Aangium. Vele bezoekers wanen hen bij een bezoek aan dit dorp 'een Smokkelaar van de Schans'. Het dorp heeft diverse horecagelegenheden, een supermarkt en de authentieke molen is te bezichtigen!

DOKKUMER NIJE SILEN

Dokkumer Nieuwe Zijlen
Dit buurtschap staat bekend om de imposante zeesluis, gemaakt door waterbouwkundige Willem Loré in 1729. Via de spuisluizen was het mogelijk om het water uit de Friese boezem naar de Waddenzee af te voeren. Via de schutsluis kon het scheepvaartverkeer naar de Waddenzee varen. Een revolutionaire combinatie voor die tijd! Wandel de mooie, nieuwe informatieroute rondom de sluis! dorp-engwierum.nl

SÚDIE

Onze regio, omringd door water. Al jaar en dag. De Waddenzee enerzijds, het Lauwersmeer anderzijds. Via de vaarroute Súd Ie en het fiets- en wandelknooppuntennetwerk ontdek je deze prachtige regio vol verhalen.

In de authentieke dorpen lijkt het alsof de tijd stilstaat. Ga op ontdekking en hoor de vele (nautische) verhalen via de routes van Waddentour. Onderweg geniet je van prachtige landschapskunst. De natuur hier trekt diverse vogelsoorten aan. Nabij Jouswierpolder, Anjumer Kolken en Bochtjesplaat halen zowel vogelliefhebbers als natuurfotografen hun hart op! Vergeet tot slot niet om de streekproducten uit te proberen. De beste aardappelen en groente komen uit deze regio. Op waddenvoedsel.nl vind je alle adressen.

Kom op adem, ontspan; hier hoeft je helemaal niks, maar alles mag! Welkom in het Noordoosten van Friesland! Meer informatie vind je via eropuitinfriesland.nl/sudie

IEZUMASYL Ezumazijl

Een bijzonder buurtschap met een rijke historie en veel monumenten. In 1672 kwam hier een spui- en keersluis met brug. Deze locatie is daarom zeker een bezichtiging waard, evenals het imposante gemaal Dongeradielen met drie pompen. Deze kunnen elke minuut haast 1 miljoen liter water uit de polder het Lauwersmeer pompen! Recreatief vaarverkeer moet door de zelfbedieningssluis Krúststerhaad in Oostmahorn.

MITSELWIER

Metslawier
Geboorteplaats van predikant en filosoof van de verlichting Balthasar Bekker. Het dorp was vroeger de basis van de gemeente Oostdongeradeel. De prachtige monumentale panden tonen de weelde van toen. In de dorpskerk worden regelmatig exposities georganiseerd. mitselwier.nl

IE Ee

Het beschermde dorpsgezicht voert je terug in de tijd. De drie meter hoge terp met daarop de kerk en daaromheen monumentale huizen zijn zeker een bezichtiging waard! Breng voor of na deze wandeling ook zeker een bezoek aan het Vlasmuseum. De toegang is gratis. dorp-ee.nl

MOARRE - LJUSSENS

Morra-Lioessens
Beide dorpen zijn gebouwd op terpen en hebben een nauwe verbondenheid met de Waddenzee. Vanwege de goede samenwerking worden beide dorpen bijna altijd in één adem genoemd. Er is een authentieke kroeg, een winkel vol snuisterijen en er zijn enkele bijzondere monumentale panden. moarre-ljussens.frl

INGWIERRUM

Engwierum
Dit dorp ligt aan het Dokkumer Grootdiep. Watersporters kunnen aanleggen aan de steigers en een mooie wandeling door de dorpskern maken. Vergeet niet om verse producten bij de streekwinkel of bij een stalletje aan de weg te halen. Heerlijke groente en aardappelen komen uit dit dorp! dorp-engwierum.nl

NIJEWIER-WETSSENS

Niawier-Wetsens
De Sint Vituskerk in Wetsens is uniek vanwege de missende toren. Deze stortte in tijdens een preek over Simson. Daarnaast vertelt deze locatie het bijzondere verhaal van heilige martelaar Sint Vitus van de Rooms-Katholieke kerk. Beide dorpen kennen diverse verblijfsaccommodaties. niawier-wetsens.nl

EASTRUM

Oostrum
Met name de steenfabriek kenmerkt dit dorp. Jaar en dag werden er bakstenen in dit dorp geproduceerd. Nagenoeg het hele dorp leefde van het zogenaamde 'tichelwerk'. De fabriek wordt nu ontwikkeld tot culturele broedplaats.

OOSTMAHORN

Ondanks de vele nautische gebeurtenissen, kreeg dit dorp pas in 2006 een eigen dorpsstatus. Vanwege de voormalige ligging aan zee is de locatie heel lang als vesting gebruikt. Oostmahorn heeft altijd een havenfunctie gehad met als belangrijke taak het reddingswezen. De eerste zelfrichtende reddingsboot was in dit dorp gestationeerd. Tijdens de indamming van het Lauwersmeer was het de uitvalsbasis voor de vele arbeiders. Nu verblijven er in de vakantieparken toeristen.

DOKKUM

De vestingstad van het Wad, Dokkum, biedt voor ieder wat wils. Met name historieliefhebbers kunnen hun hart ophalen met de Canon van Dokkum.

Zeven momenten uit de geschiedenis zijn te bezichtigen via musea, openbare kunst en verhalen. Bonifatius, de bolwerken, het bierbrouwerijverleden, de verhalen van de Admiraliteit, de Elfstedentocht en het recent aangelegde kunstwerk De Ijsfontein zijn zeker een bezoek waard. Daarnaast biedt Dokkum het winkelende publieke unieke boetiekjes en een scala aan horeca. Een bezoek aan Dokkum begint bij TIP Dokkum (gele 16 op de kaart) of online via dokkum.nl

WADDENZEE WERELDERFGOED

ONTDEK EEN NATUUR VAN WERELDKLASSE

In 2009 kreeg de het Waddengebied de titel Unesco Wereld Erfgoed. Het gebied strekt zich uit langs de kusten van Denemarken, Duitsland en Nederland en heeft het grootste getijdensysteem ter wereld.

Natuurlijke processen kunnen daarom ongestoord plaatsvinden. Dat zorgt voor een dynamisch landschap met een veelheid aan leefgebieden die gevormd zijn door wind en getijden. De biodiversiteit op wereldschaal is afhankelijk van de Waddenzee.

Wil je dit unieke erfgoed écht beleven?

Ga dan een dagje wadlopen vanaf Dan 'e Dyk in Moddergat (gele 11 op de kaart) of De Kalkman in Wierum (groene 12 op de kaart). Meer informatie staat op visitwadden.nl

PRAKTISCHE VAARINFO

PRAKTISCHE INFORMATIE VOOR JE BOOT

De Súd Ie is geschikt voor kano's, sloepen en (motor)boten met maximaal een diepgang tot 1.10 meter, 4 meter breedte, 2.40 meter hoogte en een lengte van 15 meter.

SUIZEN

Twee sluisen markeren de route. De sluis bij vakantiepark Landal Esonstad kun je zelf bedienen. De sluis Oosterverlaat bij het Schapedijkje in Dokkum is monumentaal en wordt door de sluiswachter voor je bediend. Dagelijkse bediening in april, mei, september en oktober van 9.00 - 17.30 uur. In juni, juli en augustus dagelijks van 9.00 - 18.30 uur. Bel 06-8142 70 37. Op aanvraag in de maanden november, december, januari, februari en maart. Bel 06-22 28 28 61. Zondags gesloten, maandag t/m zaterdag van 9.00 - 17.30 uur.

AANLEGPLAATSEN

Aan de route zijn drie Marrekrite aanlegplaatsen gerealiseerd. Watersporters mogen hier maximaal drie dagen gratis verblijven, mits zij zich aan de regels van de Marrekrite houden. marrekrite.frl/afmeerregels

EEN RONDJE VAREN SÚD Ie - DOKKUMER GROOTDIEP

Verken je deze unieke regio met de boot? De nieuwe vaarroute Súd Ie heet je van harte welkom!

Van Dokkum naar Oostmahorn (of vice versa) ervaar je prachtige natuur, kunstwerken en vanzelfsprekend de rust en ruimte van het uitgestrekte landschap. Via het Dokkumer Grootdiep kun je een rondje varen. De oude trekvaart brengt je naar vroegere tijden, evenals de monumentale sluisen bij Dokkumer Nieuwe Zijlen. Het Lauwersmeer laat je de elementen van de natuur voelen. Een zeer diverse vaartocht die ongeveer een dag in beslag neemt. Houd goed rekening met de bedieningstijden van de diverse bruggen en sluisen. Kijk hiervoor op watersportalmanak.nl

WADDENTOUR

WIL JE MEER WETEN VAN DE AUTHENTIEKE DORPEN IN DEZE REGIO?

Doe dan de zorgvuldig samengestelde wandelroutes in bijvoorbeeld Ee, Oostmahorn, Metslawier of één van de andere dorpen. De routes duren ongeveer één uur en zijn zelfstandig te lopen. Meer informatie staat op waddentour.nl

SÚDIE

NIEUW: doorvaarthoogte 2.40 meter

INSPIRATIEKAART

Ontdek wat er te zien, doen en beleven is in het gebied rond de Súd Ie

HANDIGE WEBSITES

Er zijn zoveel verborgen parels in dit gebied, daarom hierbij enkele websites die je inspireren om het meeste uit je bezoek te halen!

TOERISTISCHE INFORMATIE

www.eropuitinfriesland.nl
www.friesland.nl
www.visitwadden.nl
www.np-lauwersmeer.nl
www.dokkum.nl
www.noardlikefryskewalden.nl

INFORMATIE WATERSPORT

www.marrekrite.nl
www.watersportalmanak.nl
www.fryslan.frl/watersport

PROGRAMMA SÚD Ie

www.facebook.com/sudiewetterfront
www.noardeast-fryslan.nl/sud-ie-en-wetterfront-dokkum

NATIONAAL PARK LAUWERSMEER

In vroegere tijden stroomden zoet en zout water in elkaar over in de Lauwerszee. Angst voor overstromingen leidde in 1969 tot de bouw van een dam. Op de vroegere zeebodem ontstond een prachtig nieuw landschap, een echt vogelparadijs.

De natuur in het Lauwersmeer is zo bijzonder dat het gebied is aangewezen als Nationaal Park. Met name Bochtjesplaat nabij Ezumazijl is een bezoek waard. Daarnaast is het park ook 's nachts fantastisch om te bezoeken. Er is weinig lichtvervuiling en daarom kreeg het in 2016 de internationale prestige titel: Dark Sky Park. Wil je dit natuurgebied verkennen? Start dan bij Activiteitencentrum Lauwersnest of breng een bezoek aan np-lauwersmeer.nl

LANDSCHAPSKUNST

Wist je dat er aan de Waddenkust prachtige landschapskunst te vinden is? Bijvoorbeeld in Holwerd, Blije en Marrum. Kijk op sense-of-place.eu

Waddenzee

Lauwersmeer

Nieuwe Robbengat

SLUIS KRUMSTERHAAD

Wist je dat watersporters deze spiksplinter nieuwe schutsluis zelf kunnen bedienen? De 'oude' keersluis behoudt ook nog zijn functie. Bij storm gaan de deuren dicht.

NIEUW FIETSPAD

Wist je dat er langs de Súd Ie een nieuw fietspad wordt gemaakt? De route beslaat twaalf kilometer waarvan acht kilometer een nieuw pad wordt.

VISMIGRATIE

Wist je dat dit gebied een belangrijke paai- en opgroei-plek is voor aal? Er zijn maar liefst zeven vispassages gerealiseerd zodat de vissen vanaf de Waddenzee het binnenland in kunnen komen en vice versa.

NOARDLIKE FRYSKE WÂLDEN

Wist je dat het open waddenlandschap hier overgaat in een bijzonder coulisselandschap? Hier fiets, vaar en wandel je langs prachtige authentieke houtwallen en elzensingels.

SLUIS OOSTERVERLAAT

Wist je dat deze sluis in Dokkum uit 1806 stamt? De bijbehorende ophaalbrug is van 1910. Onlangs zijn beide zo gerestaureerd dat het monumentale karakter is behouden.

OVERNACHTEN

- 1 B&B De Bolstienpleats debolstienpleats.nl
- 2 Bungalowpark De Schans tinyurl.com/4muuh2xp
- 3 Appartement De Guozzepole goozzepole.nl
- 4 Logement Groot Wobma State tinyurl.com/yvr35sks
- 5 Landal Esonstad landal.nl/parken/esonstad
- 6 Camperplaats It Tún-Hûs tun-hus.nl
- 7 Hotel Restaurant Toxopeus toxopeusanjum.nl
- 8 Tuinverblijf Lauwersmeer tinyurl.com/5n88dkww
- 9 Verblifaccommodatie Klein Humalda kleinhumalda.nl
- 10 B&B Unia Zathe uniazathe.nl
- 11 De Gastenkamer degastenkamer.nl
- 12 Countryside Eco natuurhuisjes countryside.nl
- 13 B&B Domstae tinyurl.com/y23x6nue
- 14 Groepsaccommodatie Ommeromte ommeromte.nl
- 15 In de Wij vakantieboerderij indewij.nl
- 16 Länlibben Gastenverblijf lanlibben.frl
- 17 Binneninn binneninn.nl
- 18 Boerderijcamping Old Huysta State oldhuystastate.nl
- 19 B&B Op de Vlake opdevlake.nl
- 20 B&B Thee White Hoese theweewhitehoese.jouwweb.nl
- 21 B&B Wetsens benbw.wordpress.com
- 22 Boerderij Natuurlijk Mooi tinyurl.com/577d75dd
- 23 B&B Grytmanshoeve grytmanshoeve.nl
- 24 B&B Lytshuis Zilver lytshuiszilver.nl
- 25 De Buorren Twa vakantieappartementen debuorrentwa.nl
- 26 B&B Lauwersstate lauwersstate.nl
- 27 Gastenverblijf WolThús waddenhuisverhuur.nl
- 28 Vakantiehuis Wadlicht wadlicht.nl
- 29 B&B De Wadloper dewadloper.nl
- 30 Huisjes aan het Wad huisjesaanhetwad.nl
- 31 B&B Veldzicht Metslawier veldzichtmetslawier.nl
- 32 Vakantiehuisje Peazemerlannen peazemerlannen.nl
- 33 Vissershuisje De kleine Heremiet dekleineheremiet.com
- 34 Wad 'n Dream tinyurl.com/2ejdzce4
- 35 Landgoed Poutsma Staete poutsmaestate.nl
- 36 Vissershuisje aan de waddenzee tinyurl.com/6x9d3h8m
- 37 Vakantiewoning Wadsuper wadsuper.nl
- 38 Recreatiebedrijf Meinsma recreatiebedrijfmeinsma.nl
- 39 B&B Einde van de Wereld eindevanderwereldinmoddergat.nl
- 40 Vakantiewoning Moddergat vakantiewoningmoddergat.nl
- 41 It Lytse Huyske huyske.com
- 42 Vakantiewoning Wattkoje tinyurl.com/mrx2mr4e
- 43 Het Skoallehus Slaaplokaal & WierWarenHuis skoallehus.frl
- 44 Pittoresk fiskerhuske a/d Waddenzee tinyurl.com/4y2ek92y
- 45 B&B Oan't Wetter tinyurl.com/2p8xf2m8
- 46 Vakantieappartementen Suvelfabryk suvelfabryk.nl
- 47 Camperplaats Ezumazijl park4night.com/nl/place/318623
- 48 Bed & Breakfast bij Dokkum benbijdokkum.nl
- 49 Wadhuis tinyurl.com/msrja6v
- 50 Vakantiehuisje De Eersteling huisjesaanhetwad.nl
- 51 B and Be Happy bbhappyfriesland.nl
- 52 Bed and Breakfast Waddendroom tinyurl.com/2jxf3zu3
- 53 Vakantiewoning Oostrumbocht tinyurl.com/mvx3bbj5
- 54 B&B Anjum Familie Postma tinyurl.com/5dxax92d
- 55 Wad 'n Festijn waddenhuisverhuur.nl
- 56 Boerderij Zen aan Zee boerderijzenaanzee.nl
- 57 Het Zeeroosje hetzeeroosje.nl
- 58 Wad 'n Geluk waddenhuisverhuur.nl
- 59 't Pakhús appartement tpakhuisappartement.nl
- 60 It Dreamlân itdreamlan.nl

LEGENDA

- 01 Fietsknooppunt
- 02 Wandelknooppunt
- Toeristisch Informatie Punt**
 - Landal Esonstad
 - Molencmuseum De Eendragt
 - Eetcafé de Kalkman
 - Museum Dokkum
- Toeristisch Overstap Punt**
 - TOP (in ontwikkeling, Markekrante aanlegplaatsen wel gereed)
- Visstek
- Trailerhelling
- Rustpunten
- Kerken
- Iconen in het landschap**
 - Steenfabriek Oostrum
 - Zuivelfabriek Liessens
 - Sluizen Dokkumer Nieuwe Zijen
 - Sluis en gemaal Ezumazijl
 - Bastion Centrale As
 - Uitkijktoren Ezumakeeg
 - Terp Jouswier
- Bruggen en sluisen**
 - Brug, doorvaarthoogte 2.40 m
 - Brug, doorvaarthoogte 1.50 m
 - Brug en sluis, wordt voor u bediend. Zie andere zijde voor tijden en telefoonnummers.
 - Zelfbedieningsluis

ETEN & DRINKEN

- Check de openingstijden op de websites
- 1 Snackcentrum Anjum snackcentrumanjum.nl
 - 2 Stadscafé en Pizzeria Uccello uccello-esonstad.nl
 - 3 Grandcafé restaurant De Gouden Stek degoudenstek.nl
 - 4 Het Raadsel van de Wadden hetraadselwandewadden.nl
 - 5 Brasserie de Waagh en Havencafé het Silt tasteofhistory.nl
 - 6 Restaurant-Steakhouse De IJsherb de-ijsherb.nl
 - 7 Restaurant Herberg de Pater herbergdepater.nl
 - 8 Eetcafé De Boerkes Facebook: @deBoerkes
 - 9 Café De Bunte Bok Facebook: @cafedeBunteBok
 - 10 Veldzicht Metslawier veldzichtmetslawier.nl
 - 11 Yke-Muoi Koffie & Tee Drinkerij yke-muoi.nl
 - 12 Eetcafé de Kalkman cafedeKalkman.nl
 - 13 Hotel Restaurant Toxopeus toxopeusanjum.nl
 - 14 Schreiershoek Recreatie schreiershoek.nl

DOEN

- 1 Stal Droppighiem staldroppighiem.nl
- 2 Wolwinkel Selden sa! seldensa.nl
- 3 Jachthaven Lauwersmeer jachthavenlauwersmeer.nl
- 4 Pitch & Putt Esonstad pitchenputt-esonstad.nl
- 5 Molencmuseum De Eendragt anjummolen.nl
- 6 Bowling- en Zalencentrum Dokkum bowlingdokkum.nl
- 7 Schreiershoek Recreatie schreiershoek.nl
- 8 Viasmuseum It Braakhoek itbraakhoek.nl
- 9 Lauwershof fruit lauwershof.com
- 10 Sathé 1772 Brocante, koffie- en theeschenkerij tinyurl.com/2z5rkb5y
- 11 Stichting Oan 'e Dyk oanedyk.nl
- 12 Studio True North studiotrueorth.blogspot.com
- 13 Museum 't Fiskerhuske museummoddergat.nl
- 14 Visserstruën van Waddenwol visserstruieu.nl
- 15 Theaterkerk Nes theaterkerknes.nl
- 16 Museumkerk Eben-Haëzer museumkerk.nl
- 17 Museum Dokkum museumdokkum.nl
- 18 Nijewier ferhier kano's en SUP facebook.com/Nijewierferhier
- 19 Kaasboerderij de Marlannen marlannenkaashuis.nl
- 20 Varen met Sil bootverhuur varenmetsil.nl
- 21 Jachthaven Lunegat lunegat.nl
- 22 It Aïdemolkbryk streekwinkelitaidemolkbryk.nl
- 23 Laarzenpad Bochtjesplaat np-lauwersmeer.nl
- 24 De Gastenkamer sloepverhuurdegastenkamer.nl
- 25 De Buorren Twa Fietsen/elektrische step verhuur debuorrentwa.nl
- 26 Eetcafé de Kalkman wadlopen-e-bikeverhuurcafedeKalkman.nl

COLOFON Redactie Programmabureau Súd le Fotografie Marcel van Kammen, Marij Anker en Marcel Renou Vormgeving en opmaak Joke Krist Druk Grafische Groep Van der Eems Oplage 5.000 ex. Druk- en zetfouten voorbehouden. Aan deze inspiratiekaart kunnen geen rechten worden ontleend.